

Da bomo pa mogli svoji moralni obveznosti napram listoma zadostiti, je nujno potrebna njihova reforma:

- cena se bo morala znižati,
- obseg listov se bo moral temu primerno reducirati,
- vsebina se bo morala revidirati.

K VI. členu: Končne določbe.

Sprejeto z nastopno premembo točke f), da deficit svojega občnega zbora poravnava Zaveza sama, pa samo v toliko, kolikor se je program vršil sporazumno z njo in z njenim odobrenjem.

Dodatek.

Zveza pogreša v poslovnem redu:

- določb glede poslovnega reda za delegacijska zborovanja in sej upravnega odbora;
- določb, ki bi precizirale delokrog delovnih zvez in medsebojno razmerje med njimi in Zavezo.

Fr. Brinar, t. z. poročevalec.

Vabilo

na

40letnico Učiteljskega društva za ormoški okraj,

ki se vrši

dne 14. junija t. l.

po sledečem vzporedju:

- Sprejem gostov v Ormožu pri vlakih:
  - od vzhoda ob 6. uri 54 min. zjutraj,
  - od zahoda ob 10. uri 26 min. dop.
- Slavnostno zborovanje v ormoški okoliški šoli. Začetek točno ob 11. uri dop.
  - Pozdrav.
  - Slavnostni govor.
- Skupni obed v Škorčičevi dvorani ob 1. uri popoldne. Kuvert za osebo 3K 40 v. Pri banketu koncertuje polnoštevila godba slov. okol. gasilnega društva pod vodstvom kapelnika tov. Dom. Serajnika.
- Skupna udeležitev slavlja 30letnega obstoja ormoške čitalnice, pri kateri sodelujejo tudi pevci in pevke našega učiteljskega društva.

Opombi:

- Slavnost se vrši ob vsakem vremenu.
- Oglasitve na obed sprejema najpozneje do 7. junija tov. Ad. Rosina v Ormožu. Obenem z oglasitvijo se naj pošlje znesek za banket.

V Ormožu, dne 18. maja 1914.

J. Rajšp, t. č. predsed. Ad. Rosina, t. č. tajnik.

Če gospodinja ne ve,
katero primes naj vzame
k zrnati kavi, naj
poskusi Kathreinerjevo
Kneippovosladnokavo.

Popolnoma bo
zadovoljna.

Pri poskusu je pastil, prostim, na
srednjem za kuhinjo. Dobi se povsod,
kjer hoče kaj natančnejšega čitati
o tej kavini pijači, naj piše Kathrei-
nerjevimi izvornim za sladno kavo
d. dr., Dunaj 1., Annagasse 8. S.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Slovenski Šolski Matici je naklonilo c. kr. ministrstvo za bogočastje in nauk za prireditev počitniškega tečaja v letošnjih velikih počitnicah šeststo (600) kron.

Kranjsko.

Kamiško učiteljsko društvo zboruje dne 28. maja t. l. ob 3. uri popoldne v Domžalah (v Sokolskem domu). O saniranju Zvezinih listov poroča tov. Ivan Schmeidek, o poslovnem redu Zaveze tov. Anton Germek. Na zborovanju sestavimo tudi podrobni učni načrt za ponavljajočo šolo.

Društvo učiteljev in šolskih prijateljev za okraj ljubljanske okolice ima svoj redni občni zbor dne 2. junija t. l. popol-

dne ob 4. uri v Narodnem domu (pritličje na desno) v Ljubljani.

Dnevni red je:

- Pozdrav.
- Poročilo tajnika in blagajnika.
- Volitev pregledovalcev računov.
- Volitev odbora.
- Volitev delegatov k zborovanju Zaveze.
- Slučajnosti.

K obilni udeležbi vabi za odbor:

Janko Žirovnik,
t. č. predsednik.

Štajersko.

Šaleško in Slovenjegraško učit. društvo sta zborovali v četrtek, dne 7. maja, ob polnoštevili udeležbi v Velenju.

Ko je tovariš predsednik pozdravil prav presrečno ljube nam tovariše iz Slovenjegraškega okraja, smo se lotili takoj resnega dela.

Prvo smo sklenili, da odvrnemo nemške »Zalungliste«. V to svrhu se pooblasti učit. društvo, da sestavi prošnjo na finančno ravnateljstvo, naj pošilja davčnim uradom zadostno število slovenskih tiskovin »Zalungliste«; to prošnjo naj pošlje vsem šolskim vodstvom, da jo potrdi in podpiše posamezno učiteljsko.

Tovariša Hergouth in Alt sta nam poročala o Zvezinem zborovanju v Mariboru.

Tovariš Košutnik pa je preštudiral »Moje prvo berilo« in »Mojo prvo čitanje«. Podal nam je temeljito oceno obeh knjig v tako duhoviti in kratkočasni obliki, da smo se poleg vse resnosti dobrodu nasmejali. Ko smo slišali dovolj vrlin prve knjige in hib druge, smo enoglasno sklenili, da se stavi na letošnji uradni konferenci predlog, naj se z novim šolskim letom uvede v Šoštanjskem in Slovenjegraškem okraju Widrovo »Moje prvo berilo«.

S temama za letošnjo uradno konferenco nas je seznanil ravnatelj Vrečko, za kar smo mu prav hvaležni.

G. Globočnik iz Kranja je priporočal svojo organizacijo »Vrtnarska šola«. Dobil je mnogo naklonjenosti svoji ideji.

K sklepu se izraza ravnatelj Vrečko željo, da se zopet vidimo na učit. sestanku, kar je želja tudi vsakega posameznika.

S tem se je zaključilo lepo uspelo zborovanje, na kar smo se podali k skupnemu kosilu. Prebili smo ostali del dneva v lepi harmoniji, med petjem, smehom in prijateljskimi pomenki do večernih vlakov, ki so nas razdružili.

Slovenjegračani, na snidenje!

Učiteljsko društvo za celjski okraj je zborovalo 3. majnika v Celju ob lepi udeležbi. — Kot novega uda je pozdravil t. preds. t. gđc. Ciglerjevo, ki se je zopet priselila v naš okraj. — Iz društvenih zadev posnamem: Na dr. Sernčevi 70letnici je zastopal društvo in v imenu tega pozdravil slavljence t. preds. Brinar. — Glede sprejetja nekega člana izven okraja je predsednik mnenja, da je bolje, da je nekje včlanjen, kakor nikjer. — Tov. Knaflič je poslal poziv v zadevi nemških plačilnih pol. Storili so se blii v tem oziru že primerni koraki.

O Zvezinem občnem zboru je podal natančno, kritično sliko t. predsednik. Isti je nadaljeval poglavje o naši vzgojni nalogi, in sicer o karakterizovanju otrok. V jedrnatih stavkih je dokazal neumestnost karakterizovanja po sumaričnih polah, ki so ravnokar v veljavi, in priporočal označevanje senčnih in solčnih strani otrok v ročnih zapisnikih.

Za izdelovanje učnih načrtov se sprejme predlog, da se vrši v ta namen 1. četrtek v juniju zborovanje.

Dva zanimiva dogodka sta pripovedovala t. Jelovšek in Sah: prvi o sramotnem napadanju dramejskega župnika na šolo in učiteljsko, drugi o čudnem nastopu neke odvetniške pisarne.

Ob koncu je izročil t. Logar vsem navzočim pozdrave v obliki krasnih encijanov, za kar se Ti, dragi tovariš, iskreno zahvaljujemo!

Učiteljsko društvo za polit. okraj Ljutomer je imelo svoj občni zbor v četrtek, dne 7. maja 1914, v Radincih. Tov. predsednik pozdravlja navzoče, ki se niso ustrašili slabe poti, oziroma oblakov, ko je bilo treba slušati pozivu društva. To je jasen dokaz, da se učiteljsko zaveda svojih stanovskih dolžnosti, svoje časti ter je obenem poročilo boljših časov. Napredujemo, ker moramo napredovati. Borimo se za lepše dneve, in kakor je videti, niso več daleč. — pozdravlja na to še posebe nova člana tovariša Venigerholza in Štefancijozo. Slavili pa smo ta dan še neki poseben dogodek. Naš občespoštovani, ugledni tov. nadučitelj Simon Cvahte je praznoval 30letnico pristopa k društvu, ki mu je bil vsa dolga leta zvest, delaven član. Tudi sedaj, ko je po hudi bolezni okreval, je prihitel

zopet med nas. S presrečnimi besedami mu čestita predsednik, želeč mu še dolgo vrsto krepkih let. Tov. Cvahte se zahvaljuje, zatrjujoč, da ga je vedno veselilo delo za prosep stanu, za ljudstvo in za napredek. Zahvaljuje se obenem vsem onim, ko so se ga spominjali za njegove bolezn.

Izmed došlih dopisov bi omenil onega glede novih plačilnih listov. Sklenilo se je, da se obrne društvo do Zveze, ki naj izposluje ali samoslovenske, ali vsaj dvojezične tiskovine, ali pa naj ostane pri pobotnicah. Nove plačilne pole pa niso nič drugega, kot nov poizkus germanizacije.

Tov. tajnik poroča, da je zborovalo društvo v preteklem letu 6krat; udeležba je bila povprečno prav dobra. Vendar je še precej tovarišev, ki bi se lahko poboljšali ter marljivo zahajali med nas. Nekateri pač mislijo, da so z letnino zadostili že vsem obveznostim do društva. S takim naziranjem stavljajo ti tovariši svojo stanovsko zavednost v jako čudno luč. Kdor ima za vsemogoče postranske posle dovolj časa in denarja, bi ga pač tuptam lahko tudi svojemu stanu posvetil. Društvo šteje 45 članov.

Iz poročila blagajnika je posneti sledeče: dohodkov je imelo društvo 207 K 12 v, izdatkov pa 178 K 71 v; preostane torej 38 K 41 v. — Sklenilo se je ob tej priliki, da se osnuje »društveni sklad«, v katerega naj se stekajo letni preostanki ter prostovoljni prispevki članov. Volili smo na to nov odbor, in sicer so izvoljeni sledeči tov.: preds. I. Tomažič, podpreds. S. Cvahte, tajnik Fr. Cilenšek, blag. I. Kryl, knjižničar K. Maurič, pevovodja Fr. Cvetko, odbornik Erlinda Bernardova. Za delegacijsko zborovanje Zaveze se določijo tov. Tomažič, Cvetko, Maurič, Jandl, namestnikom pa gđc. Cvahte in Cihna. Ostale točke dnevnega reda, kakor predavanje in poročila, se preloži radi pomanjkanja časa. Ker slavi v juniju sosednje ormoško društvo svojo 40letnico, se sklone, da v tem mesecu ne zborujemo, pač pa se udeleži kolikor mogoče članov našega društva omenjenega slavlja. Prihodnje zborovanje se vrši 2. julija pri Sv. Jurju.

Slovenjebistriško in konjiško učiteljsko društvo je imelo dne 7. maja t. l. v Poljčanah majniški izlet in svoje skupno zborovanje. Akoravno ni bil poprejšnji dan posebno vabljiv za daljno pot, se je vendar zbralo še lepo število izletnikov v poljčanski šoli. Imeli smo tovariše goste v svoji sredini tudi iz mariborskega in šmarskega okraja. Svoj pristop v društvo prijavi Jos. Steinberger, uč. v Spodnji Polskavi. Zborovanje se je vršilo po običajnem vzporedju. Med dopisi se je vzelo na znanje da družba »Haftpflichtversicherung« ne prevzame odškodnine za slučaj, če ga je učitelj zakrivil zaradi prestopka § 82. Posel za evidenco društvenikov, koliko jih je naročnikov na stanovske liste, in v to potrebna agitacija se je poverila tovarišu Krotkemu. Poročilo, kako nam zasnovati društveni sklad, da bo plodonosen, prevzame blagajničar tovariš Jankovič. Priporoča se še pristop k »Učiteljskemu konviktu«, da dobi čim več članov iz Štajerskega. V svrhu vplačanja udnine se razdele položnice med društvenike. — Sklenili so se tudi primerni koraki za izposlovanje slovenskih ali vsaj dvojezičnih »Zalungliste«, ki so uvedene namesto pobotnic in plačilnih knjižic. Za sedaj se bodo vposlani nemški izpolnjevali s slovenskim besedilom. Predaval je tov. Schell o temi »Šolsko vodstvo z ozirom na oglašajoče se sedanje zahteve«. To predavanje je bilo jako aktualno. Referent nam je predložil žive slike raznih »prenatančnih« šolskih voditeljev; tudi je pokazal, kako se lahko pride, ustrezajoč novodobnim zahtevam, navzkriž z obstoječimi predpisi. Poslušalci so z veliko pozornostjo prisostvovali zanimivemu govoru, za katerega je žel predavatelj ob koncu hrupno priznanje. — Nič manj ni zanimal društvenikov drug referat tovariša Darka Gselmanna. Izvolil si je temo: »Ljudskošolski učitelj, njegova naloga in predizobrazba«.

V obširnem predavanju se je razvijal sedanji način izvežbanja učiteljskega naraščaja. Govornik je dokazal, da ta ne zahteva zahtevam sedanjega časa. Učitelj, zapustivši učiteljske, ni kos nalogi, ki ga čaka zunaj na delu. Na vsakem drugem polju skrbi država za nadaljno naobrazbo (vojaški stan); samo učitelju ne preostaja nič drugega kakor da se izpopolnjuje s samoizobrazbo. V tem oziru je tov. referent sam lep zgled.

O življenjskem zavarovanju je še govoril zastopnik »Prve Češke« in vzpodbujal navzoče, da se naj v slučaju zavarovanja vselej uvažujejo slovenske zavarovalne družbe.

Po oficialnem smo se zbrali k skupnemu obedu. V veseli tovarišiji, spremljani z napitnicami in petjem, je prehitro prišel čas, ki nas je ločil.

Šmarsko-rogasško učiteljsko društvo zboruje v nedeljo dne 7. junija t. l. ob eni uri pop. pri Sv. Križu poleg Slatine po sledečem vzporedju:

- Zapisnik.
  - Dopisi.
  - Iz gospodinjkega tečaja, predava tovarišica gđc. Orličeva.
  - Konferenčna vprašanja, poročata Hinko Šumer in Tom. Kurbus.
  - O društvenih listih in o vplačanih prispevkih za organizacijo, poroča predsednik.
  - Slučajnosti.
- K obilni udeležbi vabi za odbor Tom. Kurbus, t. č. predsednik.

Obrambni vestnik.

SOVRAŽNIKOM V VEDNOST.

Zadnja leta delujejo vse klerikalne sile s polno paro, da bi ugonobile organizacijska dela naprednega učiteljskega; od zadnjega vaškega mežnarja in klerikalnih šolskih nadzornikov gori do deželnega odbora (glej disciplinarni red nasvetovanega dež. šol. zakona).

Zlasti jim je trn v peti naš stanovski list »Učiteljski Tovariš«. Kaj so že vse poizkusili, da bi ga uničili! Po deželi straše učiteljsko, češ, da ne dobe draginskih doklad, da ne bode pomaknjeno v višji plačilni razred in ne doseže višje službene stopnje, ako je naročeno na ta list. Lotili so se najprej učiteljic, pozneje mlajših učiteljev (glej dopis v 32. št. 1. 1911), toda le z malim uspehom. Ker to ni zaleglo, se je podalo par »formalnih stopnarjev«, med tema eden, ki je poprej puščal po zbornici polno mizo smeti, ko je popravljal vajencem in učencem risbe in zvezke, da bi dosegel boljšo kvalifikacijo po organih, ki ničesar ne vidijo, na lov proti stanovskemu glasilu. Pa tudi ti najnovejši pedagogi gori na Gorenjskem in dobi po Dolenjskem so dosegli le malenkosten uspeh.

Na pomoč jim prihaja, kadar se nudi le mala bilčica, naš največji prijatelj »Slovenec«. Ta izkuša ob vsaki priliki blatiti in smešiti ne le naprednega učiteljskega, ampak tudi vse, kar izhaja iz njegove organizacije. Zlasti so mu nadležni Učiteljska Tiskarna in stanovski listi »Popotnik«, »Zvonček« in »Učiteljski Tovariš«, največ pa groze zaradi političnega dnevnika »Dneva«, ki pa učiteljska organizacija ni ž njim v nikakršni zvezi. Pri krajnih šolskih svetih agitirajo zoper vse navedene liste pa do zadnje tiskovine, ki izhaja iz te tiskarne. Toda čudo: Klerikalci preklinjajo, organizacije delo pa prav lepo procvita. Res, božji blagoslov!

S kakšno slastjo je pograbil »Slovenec« z dne 16. febr. 1914, št. 37, vest upravnistva »Učiteljskega Tovariša« (ki ga v strastni zaslepljenosti zamenjava z uradništvom tega lista), da je prešlo za položnice le 1.60 K. S' h'navsko hudobnostjo zavije oči proti nebu, rekoč: »To so pa hude reči! Prosimo vas, polovico (?) februarja je že preč, v blagajni pa naročnine 1.60 K!«

Povprašali smo upravnistvo, če je že res tako pri kraju z listom, ki izhaja že 54. leto? Upravnistvo pa nam je sporočilo ravno nasprotno s hudomušno opazko: »Nič bati! V blagajni imamo toliko, da lahko plačamo glasilu Slomškarjev za 3 do 4 leta naprej in pa še vse tiste dolgove, ki so jih pustili koritarji-uskoki pri upravnistvu za nekdanj dobro, pa sedaj »brezversko« glasilu.«

Tako je naš dični in stari prijatelj »Slovenec«, ki mu je uradništvu plačalo naročnino za vse njegove in »Domoljubove« laži že 5. januarja 1914, ki pa še do danes ni plačal naročnine za naše »brezversko glasilu«, lagal po stari, izkušeni navadi.

Pa to bi še nič ne bilo, zakaj kakor že znano, smo vajeni napadov iz Kopitarjeve ulice in jih niti ne čitamo več. Naši prijatelji nas morajo nanje šele opozarjati. Mi imamo drugega dela dovolj.

V novejšem času pa se je pridružila tem lažnivcem in grobokopom vsega naprednega — »Zarja«, glasilu socialne demokratske stranke, ki velja tudi kot »napredna«. — »Par nobile fratrum« smo vzkliknili, ko smo prečitali dopis tega glasila s Krasa, ki ga je »Slovenec« seveda zopet z največjo slastjo v svoji 108. številki ponatisnil.

Kaj strašnega pa se je zgodilo?

Pozvedeli smo, da službuje tam na Krasu učitelj — socialist, ki se je pred par leti lasal z nekim obskurnim klerikalcem po predalih »Učiteljskega Tovariša«, ter zahteval za svojo polemiko brezplačno predale tega lista. Ugodilo se mu je — ker je kazal napredno mišljenje. Tedanji upravnik pa je šel vpisat dve »Poslani« v inseratno knjigo kot inserat, jih kot take zaračunal in poslal račun, ki pa se ni po-

ravnal. Tako je stvar zaspala. Pozneje je dobil dotični socialno nadahnjeni učitelj še en opomin, na katerega tudi ni reagiral. Ker se mu je medtem po sporazumu z uredništvom lista račun za »Poslano« odpisal, pozabilo pa v opomni to dejstvo vpisati, ga je sedanji upravnik v dobri veri, da je dolžan, in ker je bil že trikrat opominjan, terjal s poštnim nalogom (torej ne za naročnino!). Dotičnik je potem v pismu z dne 7. maja t. l. zadevo pojasnil, nakar se mu je račun črtal. Ker pa je dodal v zahvalo, da je smel predale »liberalnega glasila« brezplačno izrabljati, nekaj neslanih opazk, mu je dalo upravništvo primeren odgovor, končujoč ga: »Vaše pismo glede odpisa inseratnega računa nam zadošča. Izbruhe Vaše hvaležnosti nasproti »liberalnemu našemu glasilu«, ki vam je pred leti prepustilo brezplačno prostor v svojo ali čigavo vedi obrambo, pa hranimo kot znak hvaležnosti. Tudi »cedenje slin po sodišču« prepuščamo ljudem, ki so takih korakov vajeni.»

Iz povedanega je razvidno, da »Učiteljska Tiskarna« pri tej aferi ni niti najmanj prizadeta. Napadati torej njo in njeno vzorno knjigovodstvo kaže le, kakega značaja mora biti dotični »Zarjin« dopisnik. Mi smo mnenja, da diši vsebina njegovega napada in skupna simpatija »Slovenca« in »Zarje« vsekakor bolj po gnolobi, ostudnosti in mrhavosti, kakor pa vzorno delovanje povse neosnovano napadene »Učiteljske Tiskarne«.

Poučeni smo, da je sezansko učiteljsko na zadnjem svojem zborovanju dotični »Zarjin« napad soglasno obsodilo. S tem je ta zadeva od naše strani definitivno rešena!

Kranjske vesti.

—r— **Nesrečni Maier!** Čujemo, da je pri krpanju načrta novega dež. šol. zakona fungiral kot nekaj svetovalec — nadzornik Maier! Ako je to res, ne moremo pač nič drugega reči, nego da so na deželni odbor izbrali najslabšega svetovaleca, ki ga je sploh mogoče dobiti. Zato pa je tudi zakon tak, da ni ničemur podoben — samo tiste drakonske in inkvizitorske določbe odgovarjajo Maierjevi osvetloželni naturi: to bi praskal in bičal na vse strani, ako ga postavijo na čelo — disciplinarni komisiji! — S tem sodelovanjem je zopet dokazano, da se vse ponesreči, kamor seže Maierjeva roka. Samo tiste knjige so mu uspeli, ki so mu jih spisali ljubljanski učitelji, sam pa je honorar spravil v svoj žep. Delo je stvar učiteljsva, zaslužek pa nadzornikov! Zato ga tudi vsi visoko cenijo, samo Jeglič se mu priljuje!

—r— **Oseški dijaki in dijakinje v Ljubljani.** Dne 13. t. m. je z dunajskim osebnim vlakom ob 12:55 ponoči prispelo na svojem izletu iz Osjeka v Slavoniji preko Budimpešte in Dunaja 31 učiteljskih in učiteljskih pod vodstvom ravnatelja F. Barušica, v spremstvu profesorja R. F. Magjara in prof. M. Pavloviča ter učiteljice Zore Kaufmanove. Imeli bi se pripeljati že zvečer s šestim vlakom, kakor je bilo tudi v listih naznanjeno, a so nastopile nepričakovane tehnične ovire. Zaradi tega je sprejem na kolodvoru zvečer ob šestih moral odpasti, istotako tudi koncert salonskega orkestra, ki se je menil vršiti na sestanku zvečer. Zaradi tega je čakalo zvečer na kolodvoru okolo 300 ljubljanskih dijakov in dijakinj; dijakinje so imele s seboj cvetice za kolegince iz bratske Slovenije. Vkljub pozni uri in vkljub temu, da se ni moglo razglasiti, da pridejo šole ponoči ob 12:55, je pričakovalo izletnike nad 50 dijakov in dijakinj ter jih pospremlilo v hotel Strukelj in Lloyd, kjer so prenočili. Drugi dan so si ogledali Ljubljano, ki jim jo je razkazoval Luka Jelenc in g. Ivan Vuk z nekaterimi dijaki, ter se jako pohvalno izražali o njej in o Slovencih. Tako prijazni in tako topli so se jim zdeli vsi obrazi, ki so jih srečavali, pozdravi in nasmehi tako presrečni, so pripovedovali, da jim je težko, da morajo tako hitro oditi naprej. Opoldan so imeli kosilo v restavraciji Strukelj, na kar je bil odhod na kolodvor v lepem spremstvu slovenskih dijakov in dijakinj. Na kolodvoru je bilo prav presrečno slovo, na kar je mladina skupno zapela »Lepo našo domovino«. Zeleti je, da se taki poseti ponavljajo. Odpeljali so se v Postojno, kjer so si ogledali Postojnsko jamo in od tam v Reklo-Opatov, v Zagreb in nazaj v Osjek. — Kdaj pride naš naraščaj do takega poučnega potovanja?

—r— **C. kr. vlada za »Katoliško Tiskarno«.** Pred nami je okrožnica, ki je pod njo podpisana: Für den k. k. Landespräsidenten: Chorinsky. Dan je zapisan 10. decembra 1913. V njej se razlagata šol. vodstvo, kako naj se izpolnjuje šol. tiskovina. Zadnji stavek te okrožnice se glasi: »Diese neue Drucksorte kann durch die Katoliška tiskarna in Laibach

bezogen werden.« Že sama na sebi je reklama c. kr. dež. šol. sveta ali sploh kakega vladnega organa za tako zasebno podjetje nepravilna. O tem ne more biti nobenega dvoma. Toda nam, ko pišemo te vrste, ne gre za to, da bi s stališča svobodne konkurence kritikovali navedeno ali temu enako postopanje, marveč za vse drugo. »Katoliška tiskarna« ni pri nas samo zasebno obrtno in trgovsko podjetje, marveč ima v svojem izvoru in v vsem svojem delovanju izrazito strankarsko politično smer, ki ji služi z vsemi sredstvi kar jih premore. In ta sredstva niso vedno poštna in dostojna, pač pa brutalno sirova, lažniva in grda. »Slovenec«, »Domoljub«, »Bogoljub« in »Slovenski Učitelj« nesramno napadajo in obrekujejo napredno učiteljsko in šolo — vse to in še mnogo več je znano vsej javnosti in brez dvojbe tudi deželni vladi. Mi ne zahtevamo od vlade drugega, nego izvrševanje zakonov, in zato nam ne pride na misel, naj bi vlada »Katoliški tiskarni« zabranjevala po naših zakonih dovoljen svoboden razvoj in slobodno delovanje. Ne iščemo vlade v svojem političnem boju nikjer za pomočnico, najmanj pa proti »Katoliški tiskarni«. Te vrste pišemo edino zato, da protestiramo z vso odločnostjo, da bi se za »Katoliško tiskarno« delala vladna reklama, da bi to političsko tako izrazito in kulturno tako nedostojne stvari (rdeča brošura) proizvajajoče podjetje svoje početje moglo pred svetom zakrivati z uradnimi reklamami, z vladnim pečatom. To ne gre, in če se je zgodilo enkrat, se nikdar več zgoditi ne sme. Naši krajni šolski sveti in šolska vodstva odklanjajo take reklame, pa ne samo oni, nego vse naše napredno ljudstvo, ki stoji za njimi. Ne zdi se nam potrebno, da bi iz te reči sedaj delali kake afere, ker za trdno pričakujemo, da naše besede ne bodo zaman! (To v odgovor »Slovenec« na njegov napad z dne 12. t. m.)

—r— **Društvo vpokojenih učiteljev in učiteljic na Kranjskem** je imelo dne 7. t. m. popoldne v restavraciji pri Perlesu v Ljubljani svoj redni letni občni zbor. Predsednik tovariš Engelman, ki je uvo doma konstatiral sklepčnost občnega zbora in pozdravil navzoče zborovalce, je v kratkih besedah očrtal namen in delo društva. Tajnik tov. Bozja je poročal podrobno o delovanju odbora, ki se je vedno zavzemal za koristi učiteljskih vpokojencev na Kranjskem. Odbor je imel v preteklem poslovnem letu 4 seje. Tov. Punčah je nato poročal o prošnji, ki jo je meseca januarja poslalo društvo na deželni zbor in v kateri se prosi, naj se vpokojenemu učiteljsvu dovoli stanarjina in 25odstotna draginja doklada, izvzemši one, ki jo že uživajo. Kot znano, je deželni zbor sklenil, naj deželni odbor prouči to zadevo in poroča na prihodnjem zasedanju. Posredovanje društvenega odbora v tem oziru se je soglasno odobrilo. Tov. Gašperin je ob tej priliki poudarjal, da je ugodna rešitev prošnje tembolj umestna, ker so mnogi vpokojeni učitelji poleg dela v šoli storili vpoječno toliko na polju sadjerejstva in vinorejstva, da uživa že sedaj dežela obilne sadove. Blagajnik tov. Punčah je nato poročal, da je imelo društvo 45rednih in 1 podpornega člana. V preteklem letu jih je nanovo pristopilo 7. Dohodkov je bilo 128 K 23 v, stroškov 21 K 6 v. in je bilo prebitka 108 K 17 v. Na predlog računskih preglednikov se je izrekel blagajniku absolutorij z zahvalo. Soglasno se je nanovost izvolil dosednji odbor. Pri sluhajnost se je izrekel želja, da bi društvo posredovalo, da bi vpokojeni učitelji dobivali plačo po poštni hranilnici. V tej zadevi je društveni odbor že storil potrebne korake in obstoji upanje, da se bo tej želji ugodilo. Na predlog tov. Škrbinca je izrekel občni zbor zahvalo odboru za njegovo poslovanje. Nato je predsednik tov. Engelman zaključil zborovanje.

—r— **Razpis.** Na štirirazredni ljudski šoli v Knežaku v šolskem okolišu Postojna je razpisano naučiteljsko mesto. Prošnje do 7. junija.

Goriške vesti.

—g— **Iz Tržiča poročajo:** Tu se je vršil shod učiteljev in učiteljic tržiškega okrajnega šolskega sveta. Govorili so tudi o slovenskih šolah, za katere je treba preskrbeti potrebne knjižnice. V kraju je nad 200 slovenskih učencev in učenk.

—g— **Izpit na c. kr. ženskem učiteljskem v Gorici.** 1. Izpiti za otroške vrtnarice začnejo dne 8., za ženska ročna dela pa 15. junija ob 8. predpoldne. — Pravilno kolekovane prošnje s prilogami je vložiti do 30. majnika t. l. 2. Pismeni izpiti zrelosti se bodo vršili od dne 3. do 6. junija. 3. Glede sprejemnih izpizov za prvi tečaj pride posebno naznanilo. — Opomba: Slavna uredništva drugih časopisov so v interesu občinstva vljudno naprosena, da ponatisnejo te vrstice.

Velika izbira!

pisov so v interesu občinstva vljudno naprosena, da ponatisnejo te vrstice.

—g— **Pri izpraševalni komisiji za ljudske in meščanske šole** v Gorici so napravili izpite za ljudske šole: a) s slovenskim učnim jezikom: Bukovec Marija, Cerjak Terezija, Gosak Uršula, Kerkoč Anton, Lavrenčič Pavlina, Malič Justina, Podberšek Terezija, Podreka Ivanka, Rode Terezija, Škerl Angela, Stegovec Ivan in Širok Armela; s slovenskim in nemškim učnim jezikom: Achtig Josipina, Čuček Franc, Horvatič Andrej, Jeglič Alojzija (z odliko), Jenko Pavla, Kavčič Franja, Simsič Ana in Zwölf Ivanka; z italijanskim učnim jezikom: Blasevich Antonija, Doria Marija, Sclaris Alojzija, Vidich Anton; iz francoščine so napravili izpit: Ivanov Jerka, Khalil Ana, Marcegilia Helena, Mazzolo Jerica, Mazzolo Valburga, Palm Palmira, Simzig Klara, Vratovih Ana; za meščanske šole so bili usposobljeni: dr. Šmajdek A. z odliko, (s slovenskim in nemškim učnim jezikom), Pajani Aky. (II. skupina).

—g— **Smrtna kosa.** Pri Sv. Luciji je umrl c. kr. profesor v pokoju Valentin Pregelj. N. v m. p.!

Istrske vesti.

—i— **V Portorose,** v istrski Švici, bijejo Slovenci hud narodni boj z zagriženimi piranskimi Lahi. Ti se čutijo v naši državi tako in še bolj neodrešene, kot vsi drugi avstrijski Italijani. Vedno škilijo čez morsko gladino proti Rimu, odkoder pričakujejo svojo »osvobodilno« rešitev. To stremenje so pokazali tudi v nedeljo, 10. t. m., ob priliki poseta angleških oficirjev one eskadre, ki se nahaja bržčas v Trstu, naših mornariških častnikov in pa drugih vladnih dostojanstvenikov. Kakor znano, prebivajo okroginokrog Portorose zavedni Slovenci, ki so manifestirali z razobešenjem slov. trobojnic ob prihodu omenjenih gospodov. Te trobojnice, ki so tako skrivnostno plapolaje šepetale o slovenskem morju, so tako bodle v oči neodrešene Garibaldijeve sinove, da so se čutili primorane izzivalno demonstrirati. Najprej so poizkusili na vse načine primorati županstvo piransko, naj bi zaukazalo svoji policiji sneti one zastave ob Portorosi »ščavom«. Ker se jim pa to ni posrečilo, so se čutili dolžne razviti **italijansko državno** trikoloro, pod katero so marsikateri piranski mazzinjanci po Portorosi pred hotelom, kjer so se nahajali omenjeni oficirji, med katerimi pa so bili tudi voditelji političnih oblasti. Kričali so in tulili svojo starodavno, že izjito slavno kantato: »Abasso ščavi! Evviva Portorose italiana! Abasso porchi Croati! Evviva Inglesi! Evviva L'Italia!« Vprašamo samo: Kaj bi se zgodilo Slovincem, ki vendar ne škilijo nikamor, ako bi razvili srbsko ali rusko zastavo ter z njo javno demonstrirali? Komentar izostane. — Seveda Lahom je vse dovoljeno. Povrh pa jim hoče naša slavna vlada še dati univerzo za 70.000 neodrešenih Lahov; za dvakrat toliko Slovencev pa ne preskrbi naša pravična vlada niti najpotrebnejših ljudskih šol, kjer bi se mogli izobraziti po zakonih iste vlade. — Lahom v Portorosi pa ni bilo to še zadosti. Spravili so se po zverinsko nad bližnjega Slovencev ter mu siloma strgali zastavo raz hišo. Vso stvar je seveda vzeloro orožništvo v roke. Radovedni smo, kako izteče vsa stvar. — Kako je visoka laška kultura, je razvidno iz sledečega: Istega dne je v Portorosi obsula piranska fakinaža, med katero so se nahajali tudi slavni podžupani (laški iredentovci), popolnoma mirne in tihe tri slovenske mladeniče, ki so prišli gledat Angleže. Dva mladeniča sta zbežala, tretji pa se je postavil v bran. To je Lahe še bolj jezilo; začeli so ubogega mladeniča suvati in najpoglejše zmerjati; pošiljali in pehali so ga v »montagne«. Omeniti moram, da so bili zraven piranskih podžupanov tudi juristi (okolo 100 na 1 Slovence), ki so pomagali reševati slavno Garibaldijevo domovino. Zraven Portorose je Sv. Lucija, kamor vozi tramvaj iz Pirana. Tam se jako prebujajo Slovenci. Izposlovali so si že svojo dvorazredno šolo, seveda C. Metodovo. V tem kraju, ki spada pod občino Piran, je znatna dvetretjinska večina slovenska, vendar pa ima enotretjinska laška manjšina kar trirazredno ljudsko šolo na dež.

Nogavice in druge pletenine, dalje perilo, ovratniki in v to stroko spadajoče blago dobite najceneje v specialni trgovini

A. & E. Skaberné
Ljubljana, Mestni trg 10

Solidna postrežba!

stroške. Tu se tudi zrcali italijanska kultura. Omeniti se mora, da z ozirom na to, da je v C. Metodovi šoli samo ena učilnica, ne odgovarja nikakor svojim potrebam. Dobro bi bilo v najkrajšem času ukreniti najboljše, da bi se tamošnje narodne razmere vsaj deloma ublažile. Tam so res potrebni naši bratje izdatnejše in nujne podpore. — Čudno je res, da se marsikak naš trgovec ali krčmar izgublja v kakšnem kraju, kjer je kar nakopičeno obrtnikov in kjer ne more ne živeti ne umreti. Zakaj se ne bi tak nastavljal in odprl svojo obrt pri Sv. Luciji, kjer ni dozdej za vse tamošnje Slovence niti ene slovenske trgovine ne krčme? Kraj je pač najkrasnejši v Istriji, Slovenci zavedni in imoviti, zveza je železniška in pomorska. Saj si menda boljših pogojev ne želi nihče. Pomisliti pa je tudi, da nima nobenega konkurenta. To je dosti. Majhen kapital od začetka bi zadostoval, ker so ondtni Slovenci vneti za narodno stvar. Pametno in pošteno bi moral tak obrtnik delati in čez kakih 10 let bi lahko šel v pokoj. Pozurite se, slovenski obrtniki, dokler je še čas! Torej tak mož bi koristil sebi in tamošnji narodni stvari. X.

—i— **Delovanje »Lege nazionale«.** »Lega delovanje« bo imela letos svoj občni zbor dne 12. julija v Poreču. V minulnem letu je družba prevzela v popolno oskrbo otroške vrtnice v povsem slovenskih, oziroma hrvatskih krajih Istre: Zminju, Kanfanaru, Draguču, Unijah in Manzanu. Nove šole je ustanovila v hrvatskih krajih: Premanturi pri Pulju, Sv. Lovrencu na Porečini in Sv. Jerneju na Motovunščini. V Podgori je kupila za otroški vrtec hišo za 25.000 K. V Šklednju pa si je v isti namen nabavila za enako vsoto 25.000 K zemljišče, kjer namerava zgraditi poslopje, katerega stroški so proračunjeni na 60.000 K. Dalje namerava družba poleg obstoječih ustanoviti v Trstu in v Gorici še nekatera nova zabavišča in otroške vrtnice. Proračun izdatkov družbe za prihodnje leto znaša 234.000 K.

Koroške vesti.

—k— **Slika šolskih razmer na Koroškem.** Dopisnik »Mira« piše o šolskih razmerah v St. Janžu, čisto slovenski občini, sledeče: »St. Janž. Kaj bo z našo šolo? tako povprašujem. Ali je to podoba šole? Kako je pri nas zanemarjena! Učitelj noče govoriti s slovenskimi otroci slovenski, slovenske učne ure je opustil, nima veselja do poučevanja, pa tudi nima izkušnje iz slovensčine. Otroci ne bodo znali ne brati, ne pisati, ne nemški, ne slovenski, če bo šlo tako naprej. Poleg tega pa toliko počitnic, k temu je prišel še učiteljev dopust. Šola, ki ima otrok komaj za en razred, smo morali prezidati v dvorazredno; kar nam napravlja mnogo stroškov. Uspeha pa ne vidimo nobenega. Zatorej prosimo in zahtevamo od novega krajnega šolskega sveta in občinskega odbora, ki mora vzdrževati šolo, naj se potegne še enkrat in uporabi vsa sredstva, da se upelje v šoli slovenski učni jezik in da protestira energično proti nastavljanju učitelja brez izkušnje iz slovensčine; naj bi šle pritožbe tudi do najvišje inštanice, če merodajni krogi v Celovcu nočejo, da bi se otroci v šoli kaj naučili, skrbite za nas vsaj vi, do katerih imamo mi zaupanje, in iz srca bomo vam hvaležni. Če moramo šole zidati in vzdrževati, hočemo, da se bodo otroci tudi kaj naučili.« To je kulturna slika, vzeta iz okvirja c. kr. deželne vlade na Koroškem.

Splošni vestnik.

Konec šolskega leta. Po obstoječih predpisih se konča pouk na srednjih šolah, učiteljskih, trgovskih in mornariških šolah dne 6. julija, 10 dni pred koncem šolskega leta. Ker bo letos 6. julija na ponedeljek, je naučni minister odredil, da odpade na teh šolah pouk že 4. jul. in se ta dan opravi končna božja služba in razdele izpričevala.

Gostovanje ljubljanskega dramskega ansambla pod vodstvom režiserja g. Milana Škrbinca. V četrtek, dne 28. maja ob 8½. uri zvečer gostuje imenovani ansambl v Kranju. Igra se tridejanska burka »Maks v škripcih«. — Petek, dne